

MAGYARÁG

Tulajdonos: „Frima” S. A. Bejegy. la. Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938Felelős kiadó:
ÜZV. PÁSZTOR EDENE

Alapította: PÁSZTOR EDE

Felelős szerkesztő:
Dr. Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 810—1938. Ordonanța No. 15—1938. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

HITLER szerint a szudeta-kérdés most már meghaladott álláspont

Németország új követelésekkel lép elő és követeli a magyar és lengyel kérdés rendezését is

Prágából jelentik: A ma reggeli órákban a Hodzsakormány benyújtotta lemondását. Valószínű, hogy a kormány azért helyén marad de

kiegészítik a koalíciós pártok összes képviselőivel, valamint a hadsereg reprezentánsaival.

A Völkischer Beobachter

ma reggeli cikke tovább folytatja a támadást Csehszlovákia ellen. „Benes ur mondjon le” — kiált fel a lap.

Prágából jelentik: Basdorf és Marienthal között újabb incidensek történtek. Szudeta szabadcsapatok megtámadták a vámhivatalt és a határőröket. Az összetűzés a cseh hatóságok győzelmével végződött.

Korlátozzák a csehszlovákia betétek kifizetését

Prágából jelentik: A cseh értéktőzsde bezárásával egyidejűleg a kormány rendeletet adott ki, a betétek kifizetéséről, hogy a bankpánikot elkerüljék. Eszerint 30 ezer csehekronán aluli betétesek 900 koronát vehetnek ki. Ezen alul 5000 csehekronáig 150 koronát. Az ötezer koronán aluli betétek nem korlátozottak.

A radikálisok bizalmasavaztak Daladiernek

Páris, szept. 22. A radikális szocialista párt bizalmasavazott Daladiernek. Eszerint a baloldali pártok nem hivatathatják össze Daladier akarata ellenére a parlamentet, mert nincs hozzá többségük.

Budapestről jelentik: A német és magyar sajtó hangjából anna lehet következtetni, hogy a cseh elfogadó válasz — mely belenyugszik abba, hogy a szudeta vidéket elszakítsák Csehszlovákiától, nem tisztázza a helyzetet. A német és magyar lapok arról írnak, hogy a berchtesgadeneri találkozó óta új problémák merültek fel. Számbaveendő a magyar és a lengyel kormány álláspontja, miszerint a szudeta kérdéssel egyidejűleg hasonló módon rendezni kell a magyar és lengyel kisebbségek ügyét is. A német sajtó megállapítja, hogy Hitler integrális megoldást akar és ebből a kérdésből nem enged. Akaratát 100 százalékgig keresztül viszi, annál is inkább, mert most már nyilvánvaló, hogy Csehszlovákiát mindenki magára hagyta. Godesbergben Hitler felveti a magyar és lengyel kérdést is és kijelenti, hogy a szudeta kérdés meghaladott álláspont. A német álláspont most már a magyar és lengyel kérdéssel összekapcsolódik.

Hasonló értelemben írnak az olasz lapok is és sürgetik a megoldást.

Elkeseredett tüntetések Csehszlovákiában

Prágából jelentik: A csehországi tüntetésekről még a következőket jelentik: A cseh válasz nyilvánosságra hozatala után elemi erővel tört ki az elkeseredés a cseh lakosságból. Hatalmas tüntető tömegek nyomultak a Vencel térre. A tömeg világító táblákkal vonult fel és élesen követelte, hogy Csehszlovákia védje meg határait. A tömeg katonai parancsuralom kikiáltását követelte. Ugyanakkor 10 ezer főnyi kommunista tüntető is felvonult és az internacionálét énekelte. A kommunisták a vörös hadsereg felállítását követelték. A tüntetések a vidéki városokban is mindenütt megismétlődtek, de hatósági beavatkozásra sem került sor.

Szerda este hatalmas utcátüntetése voltak Prágában. A tömeg a hadsereget éltette és Furovics tábornok lakása előtt hatalmas rokonszenv tüntetés volt. A tömeg ezután felvonult a „Ceske Slovo” szerkesztőse elé, majd teljes rendben felvonult az angol követség elé, de nem volt ellentüntetés. A tömeg ezután Bohémia védőszentjének szobra elé vonult, a cseh nemzeti himnusz

énekelve. A felvonulók között rőpcédulákat osztogattak ilyen szöveggel:

„Őrizzék meg hidegvéreteket! Meg tudjuk védeni magunkat! Csalódní fognak azok, akik belső zavargásokban reménykednek.”

A késő esti órákban a felvo-

nulók száma egyre nőtt. A menet élén haladó férfiak vállukon egy gyermeket vittek, aki kibontotta a cseh nemzeti lobogót és ezt kiáltották:

„Védjük meg határainkat! Védjük meg határainkat!” Végül a tömeg Benes lakása elé vonult és hosszasan tüntetett.

Csehszlovákia felhívása Angliához és Franciaországhoz

Krofta külügyminiszter szerda este 7 órakor adta át hivatalosan az angol-francia javaslatra adott választ.

A „Reuter” iroda jelentése szerint a válasz feltétel nélkül elfogadja az angol-francia ja-

vaslatot, azonban a válasz végén felhívással fordul a cseh kormány Angliához és Franciaországhoz és kifejezi a reményét, hogy támadás esetén Anglia és Franciaország Csehszlovákia segítségére jönnek.

Lengyel csapatok a cseh határon

Varsóból jelentik: A csehországi lengyel kisebbség kérdését Lengyelország igen komolyan veszi. A lengyel határon hatalmas csapatösszevonások történtek, annyira, hogy a sza-

mélyvrat forgalmat teljesen leállították.

Komárom, szept. 22. A D.N. 21. jelzésű őrnaszád Komáromnál hat főnyi szudeta-német legénységgel magyar területen kötött ki és jelentkezett a ha-

tóságoknál. A hatóság az őrnaszádot lefoglalta.

London, szept. 22. Grandi ma felkereste Halifaxot és átnyújtotta kormánya álláspontját a csehországi lengyel és magyar kisebbségek ügyében.

Mindenestől ellopták egy adóhivatal kasszáját

Popestiből jelentik: A popestii adóhivatalban az éjjel betörők jártak. A betörők az adóhivatal teljes vaskasszáját magukkal vitték. A vaskasszában körülbelül százezer lei volt

Inspekción győztesorlatok

Pécs, szept. 23.

Mátyás Király, Str. Vlahuța 46. Tel. 2134
Irgalmasrend Reg. Ferdinand 27 Tel. 1484
Szabina, Piața Mihai Viteazul Tel. 1528
Megváltó, Str. Alexandru 66 Tel. 1607
Minerva, Piața Unirii 5, Tel. 1562.

— A Somes tartomány ren-
delei Nagyvárad városához.
A Somes tartománytól a nagy-
várad városához több nagy-
fortosságu rendelet érkezett. —
Az első rendelet értelmében a
felbontás nélküli kérvényeket
is be kell iktatni és el kell in-
tézni. A kérvényezőket azon-
ban kötelezni kell, hogy a bé-
lyegilletéket kétszeresen rój-
ják le. A második rendelet ér-
telmében vidékre csak abban
az esetben lehet választ küldeni
ha a kérvényező válaszbélyeg
mellékel. Végül a harmadik
rendelet kimondja, hogy a
megüresedett városi tisztviselői
állások nem tölthetők be pá-
lyázat útján, hanem a megyei
tisztviselőket helyezik át a vá-
roshoz.

— Felépül a tüzoltóaktanya
és a népfürdő. Ismeretes, hogy
a város tervbevette egy új tü-
zoltóaktanya építését és erre a
célra nagyobb összeget vettek
fel a költségvetésbe. A tüzoltó-
aktanya a mértékhatáson hi-
vatal jelenlegi felépítésénél.
Tegnap Chirila polgármester
vezetése alatt egy bizottság
helyszíni szemlét tartott a tel-
ken. Ugyancsak meghirdette a
város főmérnöki hivatala az
árlejtést a népfürdőre is, a
mely 1 millió 800 ezer leies
költséggel épül fel.

— Közpénzsikkasztással vá-
dolt lelkészek és presbiterok a
törvényszék előtt. A törvény-
szék harmas tanácsa leőltanu
Cornel főelnök elnöke alatt
közpénzsikkasztási pert tár-
gyalt. A vádlottak padján Ta-
bara Gheorghe köröstarjáni lel-
kés ült Ciordas Petru, Barna
Alexandru presbiterekkel és
Pop Gheorghe községi pénztá-
rossal együtt. A vád szerint az
egyház pénzéből 44 ezer leit
költöttek el saját céljakra. Po-
pesou ügyész a vádlottak meg-
büntetését, dr. Sangeorgeanu
védő felmentést kért. A tör-
vényszék a jövő hét csütörtök
jén hirdeti ítéletet.

— Nemzetgyalázás miatt le-
tartóztattak egy tenkei földmű-
vest. A tenkei csendőrs vezé-
tője tegnap délelőtti bekísérte a
nagyvárad ügyészségre Sebesi
Sándor 32 éves földműves le-
gényt. Sebesi egy korcsmában
mulatozott és iddógálás közben
katonadalokat énekelt. Az ének
végére nemzetgyalázó sorokat
illesztett, mire a csendőrség
azonnal letartóztatta. — Az
ügyészség megállapította, hogy
Sebesi ügye a hadbírószághoz
tartozik és elrendelték Kolozs-
várra való szállítást.

EGYÉVI FOGHÁZRA ÍTÉLTE A HADBIROSÁG VAISZLOVICH EMILT

Kolozsvarról jelentik: A katonai törvényszék ma hirdette ítéletet Vaiszlovich Emil kétrendbeli himnuszgyalázási perében. A katonai törvényszék fogházra, 20 ezer lei pénzbüntetésre, és 10 ezer lei perköltségre megfizetésére ítélte.

Az ítélet kihirdetése után a katonai bíróság perrendtartása értelmében Vaiszlovich Emilt nyomban letartóztatták és bekísérték a hadbírószághoz.

Csütörtök délelőtti a katonai törvényszék egyébként letár-

gyalta Vaiszlovich Emil másod-
dik nemzetgyalázási perét. A
második perben tudvalevőleg
az volt a vád, hogy a Medrano
cirkusz előadásának végén fel-
tett kalappal hallgatta a király

himnuszt.

A katonai törvényszék ki-
kijelentette a vád tanuit. Az
ügyész súlyos büntetést kért.
Dr. Hatieganu és Monanta vé-
dők felszólalása után a kato-
nai bíróság összébüntetésül
szabta ki a súlyos büntetést.

Sirovi tábornok alakítja meg az új cseh kormányt

Prágából jelentik: Az elkésett tüntetések ma egész nap tartották Prágában. Már a kora hajnali órákban megkezdődtek a tüntető felvonulások. Munkások és polgárok sírva ölelték át egymást az utcán. A tömeg nőttön nőtt. A személyforgalmat le kellett állítani. Az utcák zsúfolásig megteltek elkésett emberekkel. A különböző szervezetek rendezett csoportokban vonultak fel. Öklüket magasra emelve, népfront-üdvözléssel köszöntötték egymást. A tömegben röpiratokat szórtak szét, melyeken ez állott: „Nem adjuk Hitlert a köztársaságnak”. A tüntető kordonon kívül acélsíkos csendőrök tartották fenn a rendet. A tömeg nemcsak Angliát és Franciaországot abcsigolta hanem Wilsont is, kinek a pályaudvar előtt álló szobrát le akarták fejezni.

A tömeg ezután a hadsereget éltette és a katonai diktatúra bevezetését követelte.

Prágából jelentik: A ma reggeli órákban a Hodzsa-kormány benyújtotta lemondását. Valószínű, hogy a kormány azért helyén marad de kiegészítik a koalíciós pártok összes képviselőivel, valamint a hadsereg reprezentán-
saival.

A Völkischer Beobachter ma reggeli cikke tovább folytatja a támadást Csehszlovákia ellen. „Benes ur mondjon le” — kiált fel a lap.

Prágából jelentik: Legújabb jelentések szerint az új cseh kormányt Sirovi tábornok alakítja meg. Valószínűleg belép a kormányba Jenkl, Prága polgármestere is, aki a baloldali cseh nemzeti szocialista Benes pártjának tagja.

A Hodzsa kormány emordásáról szóló hírt elsőnek Drencel, Prága polgármestere közölte rádióban. A hírt később hivatalosan is megerősítették.

A határvidéken az elmúlt éjszaka viszonylagos csend uralkodott, de több vámhivatal megtámadtak a szudéták.

Marienhadban megrohan-
ták és birtokukba vették a
rendőrség épületét, később
azonban a hatóságokkal foly-
tatott tárgyalások után ki-
űritették az épületet.

Hír a szudéta-vidék német
átvételéről.

Berlin, szept. 23. Csütörtök re virradó éjjel a szudéta-vidék legtöbb városában a szudéta-németek átvették a rendfentartó hatalmat. A házakon mindenütt horogkeresztes lo-
bogó leng. A lelkesedés leírha-
talan. Cseh katonát vagy rend-
őrt csak elvéve lehet látni.

Prága, szept. 23. A cseh kor-
mány megcáfolja a német hir-

adást, miszerint legtöbb he-
lyen a szudéta-németek átvet-
ték a hatalmat. A szudéta-vidé-
ken a legnagyobb a rend és
a nyugalom. Ugyancsak a leg-
nagyobb rend van Szloven-
szkóban is.

Cáfolja a prágai rádió azt a
hírt is, hogy szovjet katonák
tartózkodnak Csehszlovákia te-
rületén, vagy hogy két magas-
rangú szovjet állami hivatal-
nok érkezett Prágába.

A béke útja?

London, szept. 23. Chamber-
lain ma délelőtti repülőgéppel
szállt a hestoni repülőtérre és

elrepült Köln felé. Már a déli
órákban meg is érkezett Köln-
be. Chamberlain elutazása
előtt még egy tüntetést szenved-
ett végig. Hatalmas tömegek
gyűltek a repülőtér köré és
abzugolták a miniszterelhököt
aki felülműködően sápadt volt. Az
újságíróknak a következőket
mondotta:

— A cseh probléma megol-
dása lényeges előfeltétele a
békének. Az a meggyőződés-
sem, hogy a kérdés rendezése
megnyitja a béke útját Közép-
europa felé.

Nagyvárad anyakönyve

SZÜLETÉSEK:

Kardos Géza, Horovitz Tau-
be, Schächter Fric, Ciocan
Dan, Vider Ferenc, Kubinesz
Gyula, Bozun Angela, Fred-
mann Miklós, Fritz Ferenc,
Benke Piroška, Pandeles Lu-
cian, Bródi Abraham, Mornai
József, Weinberg Tóbi, Bo-
zac Aurel, Popescu Victor.

HAZASSÁG:

Ferenczi Károly kárpitos és
Gulácsi Julia, Atyai László
cipész és Bónizs Piroška, Ra-
duly Imre cipész és Papp Juli-
anna, Apfel Sándor magánújsz-
viselő és Scherer Olga, Sala
Emeric vasutas és Tömösközi
Margit, Bernát Károly kereske-
dő és Gerő Éva, Fábian Ber-
nát magánhivatalnok és Balog
Julianra, Ungar Ioan tanító és
Pop Lucretia, Horváth József
szücs és Szücs Irén, Andrási
Gheorghe magántisztviselő és
Derzsi Margit, Ioana ilie mun-

HALALOZÁSOK:

Nagy András 72 év, Kudar
Jánosné 59 év, Márk Iórinne
58 év, Pollmann Miklós 83 év
Dombi Károlyné 40 év, Lupse
Ioan 62 év, Pop Teréz 19 év,
Trăca Mihai 23 év, Heller
Adolf 72 év, Póth Margit 3 hó
Varga László 80 év, Sabău Flo-
riánne 49 év, Lukács Józsefné
36 év, Horovitz Pinkász 79 év,
Nagy, Julianra 16 év, Józsa Er-
nő 32 év, Blum Józsefné 60
év, Sas Imréné 46 év, Balogh
Árpád 48 év, Balogh Irimi-
asné 76 év, Ciocuc Ileana 3
hó, Horváth Titus 19 hó, Ruff
Ernő 6 év, Panea Ioan 85 év,
özy. Jávorka Istvánné 57 év,
Pál Sándorné 52 év, özy. Gál
Istvánné 60 év, Crănai Jolán
42 év, özy. dr. Bartha Béláné
65 év, Lazar Victor 47 év. Má-
ja Gavril 21 év, Józsa József
18 nap, Ditrich Árpádné 22 év
Gulyás János 47 év.

Makulatura

Újságpir nagy tételben is kapható

Pásztor Ede cégnél

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4. sz.

A minisztérium magyarázata az új szakszervezeti törvényről

Megmaradnak a bevált szervezetek

Bucuresti, szept. 22. A szakszervezetek egységesítésére vonatkozó törvényjavaslatra vonatkozó hírekkel kapcsolatban a munkaügyi minisztérium ma a következő közleményt adta ki:

Egyes lapok úgy állították be a törvénytervezetet, mintha regresszív lenne. Ralea Mihai munkaügyi miniszter valóban kifejtette a szeptember 20-i minisztertanácson a munkás, magántisztviselő és kisiparos szer-

vezetek koncentrálására vonatkozó tervezetet, azok a szervezetek, amelyek reális értékek voltak, nem szenvednek azonban bántódást és az új törvénytervezet nem érinti a társulási szabadságot.

Egész öltönyre, kabáttra
szövet, vászon,
diftin, flanel
maradékban
potom áron

most érkezett
Steiner maradékos
Calea Victoriei 3. az udvarban

Zsirosszódás dráma Temesváron

Temesvár, szept. 22. Penda Éva 44 éves asszony féltékenységből zsirosszódaldatot öntött Nikolits Antal 33 éves napszámos arcába, majd ő maga zsirosszódaldatot ivott. Nikolits Antalt súlyos sérüléssel kórházba szállították, Penda Éva súlyos belső sérüléseibe belehalt.

Nagy tűz Targu Jiuban Leégett a villamosmű

Bucuresti, szept. 22. B orzalmas tűz pusztított az éj folyamán a Targu Jiui villamos üzem telepén. A lángok a szélben villámgyorsasággal terjedtek alig lehetett szó oltásról. Az épület és berendezése teljesen elpusztult, a kár több, mint 20 millió lej. A tüzet motor felrobbanása okozta. Az eljárás megindult.

„Elment a hozomány, megmaradt a nő”

Felvette a hozományt, megtartotta a polgári esküvőt és többé tudni sem akart feleségéről Hozománycsaló per a váradi törvényszéken

Nagyvárad, szept. 22. Érdekes ügyet tárgyalt tegnap a törvényszék Kálmay-Bragadireanu tanácsa. Weiszhaus Zoltán Tria községbeli lakos ült a vádlottak padján.

A vádirat hozománycsalás vádját emeli a vádlott ellen. 1936-ban Párisból hazajött Katz Leona tisztviselő és egy házasságközvetítő révén megismerkedett Weiszhauszal. A házasságközvetítés sikerrel járt, annál is inkább, mert Katz Leona 5000 frank hozományt ígért. A polgári esküvőt meg is tartották és a menyasszony állítása szerint 2000 frankot le is fizetett a vőlegény kezeihez. Ezzel azután be is fejeződött a házasság és az ismeretség.

Az egyházi esküvőre nem is került sor és Weiszhaus Zoltán egy pillanatig sem élt feleségével.

hanem megindította a válópert. A névszerinti feleség házasság-szédelgés és hozománycsalás címen feljelentette Weiszhaus Zoltánt. Az ügyészség vállalta a vádat.

Az első tárgyalás alkalmával több tanú hallgatott ki a törvényszék. A feljelentő nő ügyvédje dr. Sárgeorgeanu Sofronie ügyvéd úrban kijelentette, hogy nemesak a kétezzer frank-ra tart igényt,

de visszaköveteli a ruhák árát is, amelyeket menyasszony-sága idején csínáltatott és a Párisból szülő vasúti jegy árát.

A tegnapi tárgyaláson a károsult nő már nem jelent meg, mert közben visszautazott Párisba.

A vádlott azzal védekezett, hogy ő valójában csak 5000 leit és 350 frankot kapott és nem követett el házasság-szédelgést, mert hiszen a polgári esküvőt

megtartották. A pénzt egyébként letétbe helyezte.

A törvényszék a jövő héten hirdet ítéletet.

A kolozsvári borbélyok zárva tartanak vasárnap

Nagyvárad, szept. 22. A nagyváradi borbélymestereket szerda este közgyűlésre hívták össze, hogy újból tárgyaljanak a vasárnapi záróráról. A gyűlés azonban közbejött akadályok miatt elmaradt.

Kolozsvári jelentés szerint az ottani borbélymesterek a munkaügyi felügyelő elnöklete alatt megtartott ülésen nagy szótöbbséggel a vasárnapi zárás mellett döntöttek.

Reszketősök a nagyváradi tábla előtt

Tegnap délelőtti egy öreg „reszketős” került a tábla elé. Costea László 72 éves Paptelék községbeli reszketős prédikátort 3 hónapra ítélte a törvényszék a reszketős tanok terjesztése miatt. A csendőrök 11 falusiival találkoztak, akik Tinichi János ottani lakos háza felől jöttek. A csendőrök Tinichi lakásán ott találták Costeát, akinél egy biblia és egy imádságos könyv volt. Costea ellen vallás elleni izgatás címen indítottak eljárást. Costea azt állítja, hogy ő látogatóban volt Tinichinél, — a falusiak nem is voltak ott — és nem csinált propagandát. Tekintve, hogy a törvényszék minden bizonyíték nélkül hozta meg ítéletét, a

tábla elrendelte a 11 falusi és a vendéglátó Tinichi kihallgatását.

A hegy gyalogsétára indult

Newyork, szept. 22. A körülbelül ezer méter magas Cerro Canteras nevű hegy a napokban gyalogsétára indult és mintegy nyolcméteres ugrást tett. A hegy elmozdulását természetesen vulkánikus erők tették lehetségessé. Magát a tűneményt hatalmas földalatti robbanások előzték meg s ezek folyamán tizenöt méter széles feneketlen repedések keletkeztek

a talajban. Negyedórán belül, hihetetlenül félelmetes zajjal és a mélyből hangzó dörgéssel elmozdult a hegy a helyéről, miután egy templomot és néhány lakóházat Huejucan és Canteras között egyszerűen elnyelt a föld. Még ma is ropog és dörög a hegy belseje, úgy hogy további elmozdulásoktól is tartani kell.

Nemcsak Csehszlovákiának vannak szudétái de Lengyelországnak is

Egymillió német él Lengyelországban

Páris, szeptember...

Azokban a lengyel tartományokban, amelyek átesetek a német megszállás keserűségén, a lengyel lakosság mind hevesebben tüntet a német a német kisebbséget felbojgató pángermán propaganda ellen. Köztudomásúlag

a pózeni és felszüléziai „korridor”-ban 800.000 német él, míg más lengyel területeken, szórványokban szétoszolva, még kétszáz-ezer S ami nem kevésbé fontos, Lengyelország választja el Németországot a duskálódó Ukrajnától, valamint Keletporoszlántól a „korridor” akadályozza Danzig visszacsatolódását a német közösséghez.

Varsó, Beck ezredes német flörtje ellenére is, tisztában van mindezzel. A két ország között 1934-ben létrejött megállapodás tízéves nyugalmi időszakot szögez le. — Hitler azonban sosem adott biztosítékot arról, hogy a keleti határon a területi statútum tiszteletben maradjon.

Berlin minden könyvkereskedésének kirakatában ott van a német professzorok egyesülete által kiadott és csomó térképpel ellátott „Das deutsche Volk das deutsche Vaterland” című mű. A szerzők mindjárt Lengyelországgal kezdik és Posen, Szilézia, valamint Felsőszilézia testéből hatalmas területeket kapcsolnak a Harmadik Birodalomhoz.

A német sajtóban minden naposak a támadások a lengyel hatóságok ellen „a német kisebbséggel szemben tanúsított rossz bánásmód miatt. Emelkezetes, hogy a berlini sajtó csehellenes támadásait a szudétavidéken uralkodó munkanélküliség ürügyén kezdte, azzal vádolván a cseheket, hogy a szudéta-németek gazdasági fönkretevésére „társadalmi visszafejlődést” provokálnak a határterületeken. — Felsősziléziával kapcsolatban ugyanez a vád éri a lengyeleket is. Különösen a pózeni és sziléziai német nagybirtokok kisajátítása ingerli a nemzeti-szocialistákat.

Ez volna a német-lengyel probléma egyik oldala. Másrészt viszont Németországban is lakik 800.000 lengyel. E kisebbséggel kapcsolatosan a varsói félhivatalos távirati úynökség csak a minap közölte, hogy a „német Birodalom nem teljesítette volna az ígéreteit.” A németországi lengyelek nem taníthatják anyanyelvükön gyermekeiket, ám-bár Lengyelországban csomó német iskolát állítottak föl. A

fiatal lengyelek, ezernyi kellemeffenség kényszerével, kénytelen a munkafrontban résztvenni.

Ilyenképpen a kisebbségi kérdés máris igen kiélezetté teszi a polémiát. De a helyzetet különösen az mérgezi el, hogy Németország a határterületeken kémközpontokat állított föl, amelyek a lengyel állam egységének szempontjából veszélyes tevékenységet fejtenek ki. Még emlékeztet, hogy Kattovitzban a múlt év folyamán a lengyel hatóságok hatalmas német szervezetet lepleztek le, amely nemzeti szocialista propaganda köpenyében

egyszerű szponkőzpont volt. A sziléziai és pózeni lakosság mindig is elutasította a német-lengyel kacérkodás álméleti viseletét.

Ez a helyzet magyarázza meg, — legalább Párisban így ítélik meg a dolgot — a lengyel parlament feloszlását s az ellenzék hatékonyabb bevonását a közügyek irányításába. A Beck-féle német-lengyel közzeledési politika minden hivatalos magyarázata sem volt képes meggyőzni azokat az embereket, akik maguk körül érezték a pángermánizmus nyomását. S különösen ujabban, mióta a „Danziger Vorposten” be

jelentette, hogy a Harmadik Birodalom számára a csehszlovák probléma likvidálása után is fent fognak állani a revíziós ténykedés szükségességei, a határzóna lengyel lakossága hevesen ad németellenes érzéseinek kifejezést.

Magától értetődik, hogy a varsói kormány nem hagyhatja sokáig figyelmen kívül a közvéleménynek ezt az áramlatát, amely végeredményben csak egyet akar: a lengyel területi egységet az ország legveszélyeztetebb határvidékén is biztosítani.

Éppen ezért a lengyel parlament feloszlása egész Európára szólóan fontos esemény: abban a pillanatban, amikor a hivatalos Varsó ráébred arra, hogy a mai német politika veszélyt jelent számára, és „engarde”-ba lép, a középeurópai erőviszonyok azonnal alapjukban változnak meg.

Borzalmas családirtás Piatra Neamtban

Tejbe öntött sztrichninnel mérgezte meg két fiát és önmagát egy tanár

Megrendítő dráma történt Piatra Neamtban. Nicolae Bors tanár, mielőtt fiait tegnap reggel iskolába mentek volna, sztrichnint öntött tejükbe. A mérgezett tejből a két fiú, a 19 éves Gheorghe és a 17 éves Pavel is ittak, utána pedig az apjuk hajtotta fel a mérget. A fiúk, amikor érezték, hogy meg vannak mérgezve, kirohantak az uccára és kocsin a közeli kórházba hajtottak, de már nem lehetett segíteni rajtuk: mindketten meghaltak. Apjukra lakásukon találtak holtan.

Nicolae Bors bucsulev let hagyott hátra és azt írja, hogy azért ment fiaival együtt a halálba, mert szeptember 1-én nyugalomba küldték, de nem tudta megszerezni a nyugdíjazáshoz szükséges iratokat.

Meg akarták kezdeni büntetésük kitöltését, de a tábla nem engedte

Fatolvai cigányok „esete” az erdőőrrel

A kiterjedt Rostás család Szilágymegyébe szakadt tagjai jöttek ma be a nagyváradi tábla elé. A három Rostás, a 65 éves László, a 24 éves Béla, és a 18 éves Antal a vádlottak. Súlyos testi sértés miatt kerültek a „törvény” elé. A cigányok valóban nem tehetnek róla, hogy verekezésbe keveredtek. Ők — lopni akartak. Rostások kimentek az erdőre fát lopni. Az erdőőr azonban meglepte őket.

A cigányok erre rátámadtak az erdőőrre és súlyosan megverték.

Az erdőőr husz napon tuljedő sérülést szenvedett. Rostás Lászlót és Bélát a törvényszék egy évi, a kiskoru Antalt 6 hónapi fogházra ítélte. A felebbező cigányok közül előbb az öreg áll elő. Nem tagad. Elismeri, hogy megverték, de az erdőőr kezdte.

Béla és Antal is így vallanak. A táblának tehát könnyű dolga volt a beismerésben levő

cigányokkal. Helybenhagyta a törvényszék ítéletét. A cigányok már meg is akarták kezdeni a büntetést és be akartak

vonulni a fogházba. A tábláról azonban egyelőre csak a küldték őket azzal, hogy majd megkapják a „behívót”.

Autókatasztrófa ért egy romániai kiránduló társaságot Magyarországon

Budapest, szept. 22. Tegnap Győr közelében, a Gönyű melletti országúton szerencsétlenül járt az R. 3114 jelzésű autó, melyen N. Dragici bucsulev ezredes, kisfia és leánya utaztak. Az autó előtt az országúton Török József 65 éves földműves haladt, aki süket-sége miatt nem hallotta az autó túlközlését. Dragici ezredes az utolsó pillanatban erősen fékezett, az autó sárhányója azonban felkapta a szerencsétlen földművest s a magasba dobta egy fára, az autó pe-

dig nekivágódott egy utmutató kőnek, s a benne ülők messzire kirepültek. Török József meghalt, az autó utasai többekévesbé megsebesültek. Az ezredes hatéves kisfiát röviddel azután a szerencsétlenség színhelyére érkező csornai plébános vitte be gépkocsiján a győri kórházba. Az ezredes, aki súlyos lábtörést szenvedett és kevésbé megsebesült leányát ujabban mentőautó szállította Győrbe, ahol szintén a kórházban nyújtottak nekik segítséget.

A cseh belügyminiszter a prágai rádióban jelentette be a német területek visszaadását

Prága, szept. 22. Szerdán délután 7 óra öt perckor a csehszlovákiai rádióállomások Babriszka belügyminiszter drámai szövegét közölték a hallgatókkal. A miniszter elcsukló hangon bejelentette, hogy

a cseh kormány elfogadja az angol-francia javaslatot

Az a válság, — mondotta többek között, — mely egész Európát fenyegette, egyedül talált bennünket. Egyedül kellett megküzdenünk egy számbelileg sokkal nagyobb

ellenféllel. Franciaország és Anglia teljes tekintélyével fellépett, hogy területi engedményeket tegyünk Németország javára. Mikor ezt elutasítottuk, demarsban közölték, hogy Németország haladéktalanul támadni fog.

és a demokráta nagyhatalmak nem segítik meg Csehszlovákiát.

— Csehszlovákia a kényszer hatása alatt kénytelen volt elvileg belemenni abba, hogy a szudéta-németek által lakott

területeket átadja Németországnak.

Kénytelen volt ezt az engedményt tenni, annál is inkább, mert a Szovjet is közölte, hogy Franciaország nélkül nem támogathatja Csehszlovákiát, csak abban az esetben, ha a Népszövetség támogatónak jelenti ki Németországot.

A miniszter ezután kifejtette, hogy a németek újra acélozni kell a rendre és nyugalomra intette a lakosságot.

Atnyújtották a cseh választ

Prága, szept. 22. Krofta külügyminiszter ma délután atnyújtotta Anglia és Franciaország megbízottjának a cseh kormány választát.

Chamberlain kísérete

London, szept. 21. Chamberlain miniszterelnököt ezúttal is Wilson államtitkár, William Strung, az angol külügyminisztérium közép-európai osztályának vezetője kísérik el. A tárgyalásokon részvesz ezenkívül Henderson berlini angol követ és a kölni angol főkonzul. Chamberlaint ezenkívül egy személyi titkár, a külügyminisztérium két tisztviselője, két szolgáló és két sofőr is kíséri.

Negrin szenzációs bejelentése Geniben

Genf, szept. 22. A Népszövetség tanácsában a megüresedett három helyre Románia, Lengyelország és Ecuador helyére Görögország, Jugoszlávia és Dominika képviselőit választották be.

Negrin, a spanyol köztársasági kormány elnöke bejelentette, hogy

minden külföldi önkéntest le szereltet, még azokat is, akik spanyol állampolgárságot szereztek,

sőt hajlandó nemzetközi ellenőrzés alatt végrehajtani az önkéntesek visszaszállítását.

Benesnek nem válaszolt a francia kormány

Prága, szept. 22. Az utolsó órák izgalmas részleteiről drámai pillanatokat közölnek a lapok.

Amikor Benesnek átadták a francia és angol kormány második demarsát, Benes remegő hangon megkérdezte a követeket, miért nem engedték a

nyugati nagyhatalmak 4 évvel ezelőtt, hogy Csehszlovákia saját területi érdekeinek megfelelően barátsági szerződést kössön Németországgal. A két nagykövet zavartan hallgatott. Néhány percnyi kínos hallgatás után Benes szó nélkül sarokon fordult és átment a másik

szobába.

Még az első demars után Benes sajátkezű levelet írt Franciaországnak, illetve Daladier miniszterelnöknek. Levele még választ sem kapott, ellenben utána következett a második demars.

Chamberlain likvidálni akarja a spanyol ügyet is

Az angol kabinettanács tegnap este ismét összeült. A tanácskozásba bevonták a vezérkart is. A lapok tudni vélik, hogy a szudéta területre kiküldendő angol haderő kérdését beszélték meg. A javaslatban ugyanis az áll, hogy a teljes nyugalom megővése érdekében a szudéta-területet angol haderő fogja megszállani.

Az esti órákban fogadta a király Chamberlaint, aki előzőleg Attlee őrnaggyal tárgyalt.

Csütörtökön 10 órakor érkeztek Chamberlain Godesbergbe, illetőleg a szomszédos Petersbergbe. Itt fog az angol miniszterterelnök megszállani. Szállodájából gyönyörű kilátás nyílik a Rajrára és a kölni dómra. Hitler ugyanakkor Godesbergben fog lakni és itt folyik le a történelmi találkozó. Azonnal tárgyalják az összes függő kérdéseket és Chamberlain likvidál-
akarja a spanyol ügyet is.

A Giornalo d'Italia támadja Csehszlovákiát. Azt írja, hogy most már a többi nemzetiség kívánsága szerint meg kell adni ezek önrendelkezési jogát és területi engedményeket kell juttatni számukra.

Daladier sem akarja összehívni a parlamentet

Páris, szept. 22. A francia szocialista párt parlamenti csoportja még az éjszaka folyamán összeült, hogy az eseményekkel kapcsolatban indítványt terjesszen a parlament elé.

A baloldali pártok Bizottsága összeült, hogy a külpolitikai helyzetet megvitassa.

A bizottság elnöke ezután

felkereste Daladier miniszterelnököt és követelte a parlament összehívását, de kérését Daladier megtagadta.

LITVINOV: Moszkva közölte Páris és Prágával, hogy készen áll

Genf, szeptember 22. A Rador jelenti: A Népszövetség közgyűlése ma délelőtti ülésén az általános vita keretében felszólalt Litvinov orosz külügyminiszter és élesen bírálta a Népszövetséget, amely négy államot hagyott eddig cserben: Abesszíniát, Ausztriát, Spanyolországot és Kínát, most pedig azon az úton van, hogy cserben hagyja az ötödikét is: Csehszlovákiát. Támadta ezután az államokat, amelyek a népszövetségi alapokmányban előírt szankciók kötelező volta ellen hadakoztak. Kétféle törekvés jelentkezett ebben a kérdésben. Egyesek még szigorubbá akarták tenni a szankciókat, mások viszont azon voltak, hogy ne kellemetlenkedjenek a támadóknak és ezért végnélküli tanácskozásokba kezdtek velük, elkerülve a Népszövetséget, amelyet a támadó urak nem szeretnek. Így áldoztak fel négy népet és most készülnek az ötödikét is feláldozni.

Három nappal ezelőtt Csehszlovákia moszkvai követe megkérdezte a Szovjetuniót, hogy támadás esetében hajlandók volnának-e teljesíteni az orosz — ~~csehszlovák~~ paktumban vállalt

kötelezettségeinket, ha a szövetséges Franciaország is eleget tenne szerződésének. A szovjet kormány abszolút kategorikus igenlő választ adott. Röviddel Genfben való elutazásom előtt ezúttal először fordult hozzánk hasonló kérdéssel a francia kormány is. Párisnak is hasonlóan világos és kategorikus igenlő választ adtunk. Készen állunk teljesíteni a paktumban vállalt kötelezettségeinket. Javasoltuk, hogy Franciaország, Csehszlovákia és a Szovjet katonai szakértői üljenek össze és vizsgálják meg az intézkedéseket, amelyeket a nemzetközi helyzet igényel.

Javasoltuk a nagyhatalmak konferenciájának összehívását, amely az érdekelt hatalmak bevonásával vitassa meg a helyzetet és szükség esetén kollektív demarsot intézzon a támadóhoz. Javasoltuk végül, hogy hozzák a kérdést a Népszövetség közgyűlése elé, nemcsak azért, mert ezáltal a világ közvéleménye is ráeszmélt volna az eseményekre, de azért is, hogy tisztázzódjék bizonyos államok ma kétesnek látszó magatartása.

— A szovjet kezdettől fogva

a szerződések lojalis aláírójának és a Népszövetség őszinte védőjének bizonyult. Nem a mi hibánk, ha javaslatainknak nem lett fogantatja. Más intézkedésekhez nyultak, amelyek végzettszerűen kapituláláshoz vezettek, kapituláláshoz, amelynek katasztrófális következményei előbb-utóbb jelentkezni fognak.

Mert nem a népszövetség paktumának felel az meg, ha ma elkerülnek egy valószínű háborút, hogy holnap egy biztos és általános háborúra ébredjünk, csak azért, hogy kielégítsék a támadók olthatatlan étvágyát, szuverén államok megsemmisítésével, vagy éppen feláldozásával árnak. És nem felel meg a Briand-Kellog paktum szellemének, ha prémiumot adnak a fegyvercsörtetésnek.

Litvinov végül felhívja a nagyhatalmakat, hogy térjenek vissza a Népszövetséghez és a népszövetségi paktum szelleméhez.

Makulatura újságpapír kapható kis és nagy mennyiségben Pászter Ede cégnél Písta Mihai Viteazul 4

Hamis nyomon

— Regény — 60

— A társam... a társam lesz! — javította ki Cornboise. — Sajnálom, hogy csalódást okoztam önnek a pénz dolgában, de a közreműködésért méltányos százalékot fogok adni.

Mrs. Hallett nevetett — egészen őszintén tört ki belőle.

— Elkésett! — mondta egyszerűen. — Én, természetesen, visszautasítottam az örökséget, nem voltam hajlandó az ön pénzéhez nyúlni. Mindent átengedtem Ray Bristowének.

XIX. FEJEZET

Cornboise hallgatott egy per cig.

— Ezt vissza kell vonnia! — fakadt ki aztán. — Önnek az a feladata, hogy érvényesítse a végrendeletemet! — mondta Cornboise szárazon — és megfelelő formában átadja nekem a vagyonomat... Addig is nagyon könnyen szerezhet azonnal előleget az örökségre és szeretném, ha pár napon belül ötezer fontot kapnék.

— Maga sarokba szorít engem?! — csattant föl Mrs. Hallett kétségbeesetten. — Nem fél, hogy ezzel rákényszerít arra, hogy feljelentsen? Cornboise felkelt.

— Egyáltalán nem, kedves asszonyom, egyszerűen azért nem, mert félakkora bátorság szükséges az én részemről, hogy én áruljam el önt. Döntéshetetlen bizonyíték van ön és a férje ellen: ellenem pedig... mi? Az, hogy elmulasztottam bejelenteni, hogy nem gyilkoltak meg. Kétséges, hogy egyáltalán büntethető-e ez és legfeljebb kis pénzbírságot vetnek ki rám. De erre nem kerülhet sor. Meg kell értenie, hogy Edward March meghalt... Cornboisenak meg van a maga külön személyisége tíz év óta.

— Tíz év óta?...

— Ha megkérdezi azt a pár művészt és író, aki mint Cornboiset ismer engem, meg fogják önnek mondani, hogy már tíz év óta ismernek... Bármily kicsi is a kör, elég nagy ahhoz, hogy megvédje az egyéniséget és az esküjük után senki sem fogja elhinni, hogy más valaki vagyok, mint... Cornboise. Ezért nem viselek áruhát, csak parókát. Mindenki sejti, hogy parókát viselek, még a maga leánya is. March volt áruhában, nem Cornboise. March járt kopott ruhákban, borostás állal, sárga, csorba fogakkal, az beszélt sefypítve, nyivákoló hangon.

— Mrs. Hallett nem tudott szólni.

(Folytatjuk)

NYOMATOTT PÁSZTOR EDE
CÉGNÉL, ORADEA
PIATA MIHAI VITEAZUL 4.

APRÓHIRDETÉSEK

Előfizetési díj havonta 40 lei — Megjelenik mindennap

POSTA

Részletre is olcsón ruházkodhat, Tóbiás divatszabóságában, Piata Bisericei.

Iskolás gyermekek részére Gál Zoltán-féle Román-magyar és Magyar-román kézi-szótár egy kötetben, 25 leiért kapható a Pásztor Ede papír- és írószerüzletben, Piafa Mihai Viteazul 4.

ALLÁS

Jómegjelenésű csakis intelligens hölgyeket és urakat szép keresethez juttatunk ügynöki teendők elvégzésével. Cim a kiadóban. 3446.

Diótörő munkáslányok állandó munkára jelentkezzenek. Fehér diótörőde, str. Avram Jancu 5. I. em. 3949

Kifutó fu felvétetik. Kalapüzem. Poetul Goga 7. 3962

Incaszánsnak fél napi elfoglaltsággal lehetőleg nyugdíjast, felvesszünk. Ajánlatot Megbízható jelígyére a kiadóba 3965

Kifutó fiut azonnalra felvesszék. Calea Victoriei 92. Fűszerüzlet. 3958

Keresek elsejére jó bizonyítvánnyal állandó helyre perfekt főzni tudó mindenek szakácsnét. Cim a kiadóban. 3961

Irodai munkaerőt, fiatal, román-német levelezőt (esetleg nőt) felvessz vállalat. Ajánlatot Szerény jelígyére a kiadóba. 3960.

Törvény készül az alku ellen

Bukarest, szept. 22. A lapok értesülése szerint a kormány törvénytervezetet dolgoz ki, amely a kiskereskedelembe betiltja az alkudozást. A kiskereskedő tetszése szerint állapíthatja meg az árakat, ez az ár azonban szabott lesz, abból azonban sem engedni, sem pedig ahhoz hozzátenni nem lehet.

Ujságárusokat jó keresettel egész napi elfoglaltsággal felvesszünk. Jelentkezni a kiadóhivatalban.

Fiatal mosogatólány azonnalra felvétetik Eldorado büfében str. Ciorogariu 1. 3963

Gyakorlott diótörőnőket azonnali belépésre felvesszék. Klein str. Carol Rimler 21. 3959

Diótörő munkáslányok felvétetnek. Ugyanott házhoz is kiadunk diótörést. Aurel Vlaicu 2 3964

VÉTEL-ELADÁS

A nagyállomástól alig öt percnnyire, a volt városi szállótelep mellett, házépítésre alkalmas parcellák, köztük több sarokhely is eladó. Értékeznai a tulajdonosnál délelőtt 9-ig, dél után 2—4 óra között Str. Fran ceza 12. 2420

Magánház sürgősen eladó 48 ezer leiért. Iuliu Maniu-ut, Marton Maró utca 4. 3947

Egy motorhajtású tengeri daráló eladó. Str. Wilson 95. 3920.

Befőzéshez hólyagpapír és celophan papír kapható a Pásztor Ede cégnél, Piata Mihai Viteazul 4.

KÜLÖNFELE

Multat, jelent, jövőt mondok 20 leiért és bármilyen bajában segíteni tudok. Str. Moldova 58-a. Oradea. 3141

Tilos az elemi iskolákban a taxák szedése

Bukarest, szept. 22. A nemzetnevelésügyi minisztérium rendeletet adott ki, amely tiltja az elemi iskolákban minden önkéntes adomány, vagy taxa szedését. Az elemi iskolai oktatás teljesen ingyenes.

Szimpatia-tüntetés a varsói magyar követség előtt

Varsó, szept. 22. Szerda este a varsói magyar követség előtt szimpatia-tüntetést rendezett a lengyel diákság. A követ megjelent a követség ablakában és megköszönte az üdvözlést.

Megrendítő öngyilkosság a bucaresti zsidó temetőben

Bukarest, szept. 22. A Ghica uti izraelita temetőben tragikus öngyilkosság történt. Moise Rapaport 58 éves férfi az egyik síron megmérgezte magát. Tettét nyomorában követelte el.

SPORT

A válogatott csapat véglegesnek tekinthető

Tegnap számunkban közöltük a válogató bizottság készülődését. A fővárosi híradások már tudni vélték a végleges összeállítást is. A tegnap közölt összeállítást mára megerősítik és azt írják, hogy csak két helyen lehet változás. A David, Sfera, Albu, Vintila, Eisenbeiser, Demetrovici, Orza, Ploesteanu, Barátky, Bodola, Dobay összeállítása csapatban csak Eisenbeiser és Dobay helye nem biztos. A lapok szerint Eisenbeiser helyére Gair és Pop III is számba jöhet. A balszélre Praszler és Gica Popescu is komoly jelölt. Praszler balösszekötő helyén is számításba jöhet.

Capderille a román-német mérkőzés bírója

A román és német szövetségek a mérkőzés vezetését illetően a francia Leclerg személyében állapodtak meg. Leclerg azonban lemondott és a francia szövetség Capderille bírót ajánlotta Leclerg helyébe. A szövetségek az ajánlást elfogadták és Capderille lesz a mérkőzés bírója.

Bucurestiben lesz a KK közgyűlés

Pelikán dr., a csehszlovák Szövetség elnöke, még mindig beteg. Ezért a KK bizottság tagjai úgy határoztak, hogy az október 8-i értekezletet Prágában tartják meg. A közgyűlés ezzel szemben Bukarestben lesz, de annak időpontját, még nem állapították meg.

Jánossy a román válogatott tréneré

A Németország elleni válogatott csapat edzőjéül és felügyelőjéül Jánossyt, a Venus edzőjét nevezte ki a labdarúgó szövetség. A mérkőzés határbíróiul Radulescut és Xifandot jelölték ki.

— Konrád Jenő a Juventus tréneré. A Juventus hosszabb idő óta külföldi tréneret keres. Most megtalálta Konrád Jenő személyében. A világhírű magyar tréner már trenirozta a Ripensiat, majd a bécsi Austria tréneré lett. Konrád Jenő szombaton átveszi a Juventus tréningjeinek irányítását.

Közgyűlést tartott az UFSR. A Sportszövetségek Uniója közgyűlést tartott Plapino elnöksége alatt. A közgyűlésen az összes szövetségek elnökei megjelentek. Beszámoltak az Unió múlt évi sikeres működéséről, amelynek során 650.000 lej szubvenciót osztottak szét a sportszövetségek között. A Szövetség mérlege így is 512.000 lej haszonnal zárult.